

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 94 - 103.

โลกวัฒนธรรม
แวววิกา ศรีบ้าน

ราชอาณาจักรไทย
ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี

๙๔ วัฒนธรรม

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ): หน้า 94 - 103.

กระบวนพยุหยาตราชลมารค กระบวนเสด็จพระราชดำเนินทางน้ำ
เป็นราชประเพณีไทยที่มีมาแต่โบราณ

ประเทศไทย ดินแดนที่มีความหลากหลาย
ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมอันงดงาม
อ่อนช้อย และประณีตบรรจง อีกทั้งยังมี
เทศกาลงานประเพณีที่เป็นสีสัน ผู้คนดำรงอยู่
ร่วมกันฉันญาติมิตร โดยมีชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวผู้คนไว้เป็น
“ไทย” ร่วมกัน

ฉบับพิเศษ ประชาคมอาเซียน ๙๕

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 94 - 103.

แต่เดิมประเทศไทยมีชื่อว่า “สยาม” เป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ตั้งแต่อาณาจักรสุโขทัย เรื่อยมาสู่สมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ คนไทยส่วนใหญ่มีนิสัยเป็นมิตร อี้มยิ้มแจ่มใสใส่ใจต่อแขกผู้มาเยือน ทำให้เป็นที่ประทับใจของชาวต่างชาติ จนได้รับสมญานามว่า “สยามเมืองยิ้ม” แม้คนในประเทศจะเป็นคนไทยเหมือนกัน แต่ชาวไทยก็มีหลายเชื้อชาติ เช่น ชาวไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายมอญ เวียดนาม มลายู ฯลฯ ซึ่งวิถีวัฒนธรรมของไทยได้รับอิทธิพลมาจากจีนและอินเดีย โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ผสมรวมกับศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู

ประวัติความเป็นมา

“ประเทศไทย” (Thailand) หรือชื่อทางการว่า “ราชอาณาจักรไทย” (Kingdom of Thailand) มีเมืองหลวงชื่อ “กรุงเทพมหานคร” (Bangkok) ในอดีตอาณาจักรประเทศไทยได้ค้นพบหลักฐานของมนุษย์ ซึ่งมีอายุเก่าแก่ที่สุดถึง ๕ แสนปี

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยรวมตัวกันเป็นอาณาจักรใหญ่มานานกว่า ๑,๐๐๐ ปี อาทิ อาณาจักรสิบสองจุไทย อาณาจักรเชียงแสน ก่อนจะมาเป็นอาณาจักรที่เข้มแข็งเมื่อราว ๗๐๐-๘๐๐ ปีที่ผ่านมา คือ อาณาจักรล้านนา และอาณาจักรสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร จนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อราว ๒๐๐ กว่าปีก่อน ชาติตะวันตกก็เริ่มมีอิทธิพลในภูมิภาคเป็นอย่างมาก อันนำไปสู่การเข้าเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญาหลายฉบับ รวมถึงการเสียดินแดนบางส่วนเพื่อรักษาผืนแผ่นดินใหญ่เอาไว้

อย่างไรก็ตามประเทศไทยก็ยังดำรงตนไม่ได้เป็นอาณานิคมของชาติใด ๆ ต่อมาจนช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ไทยได้เข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร และในปี

พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงจาก “ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์” มาเป็น “ประชาธิปไตย” และเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามเป็น “ประเทศไทย” อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ตราบจนปัจจุบัน

ภูมิศาสตร์

ประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนและมลายู ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนด้านตะวันออกติดลาวและกัมพูชา ทิศใต้ติดกับประเทศมาเลเซียและอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและประเทศเมียนมาร์ และทิศเหนือติดประเทศเมียนมาร์และลาว โดยมีแม่น้ำโขงกันเป็นบางช่วง

ประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ ๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ ๕๐ ของโลกและเป็นอันดับที่ ๓ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศอินโดนีเซียและประเทศเมียนมาร์ โดยมีขนาดใกล้เคียงกับประเทศสเปนมากที่สุด

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 94 - 103.

ประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลาย
“ภาคเหนือ” เป็นพื้นที่ภูเขาสูงสลับซับซ้อน จุดสูงสุดใน
ประเทศไทย คือ ดอยอินทนนท์ที่ ๒,๕๖๕ เมตรเหนือระดับ
น้ำทะเลปานกลาง รวมทั้งยังปกคลุมด้วยป่าไม้อันเป็นต้นน้ำ
ที่สำคัญของประเทศ ส่วนทาง “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ของที่ราบสูงโคราช มีสภาพของ
ดินค่อนข้างแห้งแล้งและไม่ค่อยเอื้อต่อการเพาะปลูก
สำหรับ “ภาคกลาง” เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีความอุดม

สมบูรณ์ที่สุดในประเทศ เนื่องจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่เกิดจาก
แม่น้ำปิงและยมจะไหลมาบรรจบกันที่ปากน้ำโพ จังหวัด
นครสวรรค์ ถือได้ว่าเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของ
โลก สำหรับ “ภาคใต้” ขนาบด้วยทะเลทั้งสองด้าน มีจุดที่
แคบลง ณ คอคอดกระ แล้วขยายใหญ่เป็นคาบสมุทรหลาย
ส่วนทาง “ภาคตะวันตก” มีลักษณะเป็นหุบเขาและแนว
เทือกเขา ซึ่งพาดตัวมาจากทางตะวันตกของภาคเหนือ

๑. เสาชิงช้า เป็นสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบพิธีโล้ชิงช้า ตั้งอยู่หน้าวัดสุทัศนเทพวราราม และลานหน้าศาลาว่าการ
กรุงเทพมหานคร (ลานคนเมือง) ๒. พระปรางค์วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร มุมมองจากแม่น้ำเจ้าพระยาริมคำคืน เป็นวัดโบราณ
สร้างในสมัยอยุธยา ๓. สีลม ย่านธุรกิจกลางกรุงเทพฯ การจราจรยามค่ำคืนที่ไม่หลับใหล

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 94 - 103.

▲ ตลาดน้ำ แสดงถึงวิถีชีวิตชาวไทยในอดีตมีความเกี่ยวข้องกับน้ำอย่างใกล้ชิด

▲ วิถีชาวพุทธที่มีวัดเป็นศูนย์กลาง

ประชากร ชชาติพันธุ์

ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดประมาณ ๖๖ ล้านคน ประกอบด้วยไทยสยามประมาณร้อยละ ๗๕ ส่วนไทยเชื้อสายจีนร้อยละ ๑๔ ไทยเชื้อสายมลายูร้อยละ ๓ โดยประเทศไทยประสบปัญหาอัตราการเกิดต่ำกว่ามาตรฐานในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ อัตราการเกิดของประชากรอยู่ที่ร้อยละ ๑.๕ และมีแนวโน้มที่จะลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๑.๔๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ซึ่งมีสาเหตุมาจากอัตราการคุมกำเนิดที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเมื่อประกอบกับอัตราการตายที่ลดลงในศตวรรษที่ผ่านมาแล้ว นั่นจึงทำให้ประเทศไทยจะมีประชากรสูงวัยมากขึ้นในอนาคต

ไทยมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ โดยมีทั้งชาวไทยแท้ ชาวไทยเชื้อสายลาว ชาวไทยเชื้อสายมอญ ชาวไทยเชื้อสายกัมพูชา รวมไปถึงกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยเชื้อสายมลายู ชาวชวา ชาวจาม (แขกจาม) ชาวเวียดนาม ชาวเมียนมาร์ และชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ เช่น ชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ลีซอ ชาวม้ง กูย เป็นต้น โดยไทยไม่ได้แบ่งแยกเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์นักเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยจะสนับสนุนความเป็นอิสระในแต่ละเชื้อชาติ จนได้มีนักวิชาการตะวันตกเขียนเอาไว้ว่า ประเทศไทยเป็น “สังคมที่มีโครงสร้างอย่างหลวมๆ”

๙๘ วัฒนธรรม

ศาสนา

ประชากรไทยนับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ ๙๓.๔ ซึ่งถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย แม้ว่าจะยังไม่มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใดเลยก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่ามีผู้นับถือศาสนาพุทธมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลกเลยทีเดียว

ศาสนาที่ประชาชนนับถือรองลงมาจากศาสนาพุทธได้แก่ ศาสนาอิสลาม ซึ่งมีผู้นับถือประมาณร้อยละ ๕.๒ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางภาคใต้ตอนล่าง รวมถึงประชาชนในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ไปจนถึงบางพื้นที่ของสงขลา และชุมพรที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีผู้นับถือศาสนาอื่นอีก เช่น คริสต์ ซิกข์ และฮินดู รวมประมาณร้อยละ ๑.๔

ศิลปะไทย

ศิลปะไทยมีความสวยงามโดดเด่น ทั้งในเรื่องของเส้น ลวดลาย และการใช้สี โดยเฉพาะจิตรกรรมไทย ซึ่งเป็นลักษณะแบบอุดมคติ จะเป็นภาพ ๒ มิติที่วาดโดยนำสิ่งใกล้ตัวมาไว้ตอนล่างหรือด้านหน้าของภาพ และนำสิ่งไกลตัวไปไว้ตอนบนหรือด้านหลังของภาพ มีการใช้สีที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย ทั้งสีเอกรงค์ เบญจรงค์ และพหุรงค์ ส่วนงาน

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 94 - 103.

▲ ภาพจิตรกรรมไทย

ประติมากรรมไทยเดิมนั้น ช่างไทยทำงานประติมากรรมเฉพาะที่เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ เช่น พระพุทธรูป เทวรูป โดยมีสกุลช่างต่าง ๆ นับตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย เรียกว่า สกุลช่างเชียงแสน สกุลช่างสุโขทัย อยุรยา และกระทั่งรัตนโกสินทร์ โดยใช้ทองสำริดเป็นวัสดุหลักในงานประติมากรรม เนื่องจากสามารถแกะแบบด้วยขี้ผึ้งและตักแต่งได้ แล้วจึงนำไปหล่อโลหะ เมื่อเทียบกับประติมากรรมศิลาในยุคก่อนนั้น งานสำริดนับว่าอ่อนช้อยงดงามกว่ามาก

ทางด้านสถาปัตยกรรมไทยก็มีให้เห็นอยู่ในรูปของบ้านเรือนไทย โบสถ์ วัด และปราสาทราชวัง ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพอากาศและประโยชน์ใช้สอย

การแต่งกาย

สำหรับชุดฝ่ายหญิง คือ “ชุดไทยจักรี” เป็นชุดไทยที่ประกอบด้วยสไบเฉียง ใช้ผ้ายกมีเชิงหรือยกทั้งตัวขึ้น มีจีบยกข้างหน้า มีชายพกใช้เข็มขัดไทยคาด ส่วนท่อนบนเป็นสไบที่จะเย็บให้ติดกับชั้นเป็นท่อนเดียวกันหรือจะมีผ้าสไบหมัดต่างหากก็ได้ โดยเปิดข้างหนึ่ง ชายสไบคลุมไหล่ ทั้งชายด้านหลังยาวตามทีเห็นสมควร สำหรับชุดฝ่ายชายก็จะเป็นการ “ใส่เสื้อพระราชทาน” เข้าชุด แต่ใน

ปัจจุบันการแต่งกายของประชาชนจะเป็นไปตามสมัยนิยม นอกจากการประกอบพิธีกรรมหรือเข้าพิธีสำคัญต่าง ๆ จึงจะมีการแต่งชุดที่เป็นธรรมเนียมนิยม

อาหารการกิน

อาหารไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก ด้วยรสชาติที่อร่อยและมีคุณค่าทางโภชนาการ โดยคนไทยจะรับประทานข้าวเป็นหลัก แต่ทางภาคเหนือและภาคอีสานจะนิยมรับประทานข้าวเหนียวมากกว่าข้าวเจ้า สำหรับรสชาติอาหารนั้นก็จะเป็นการผสมผสานรสชาติความหวาน ความเผ็ด ความเปรี้ยว ความขม และความเค็ม โดยส่วนประกอบในการปรุงอาหารไทยมีความหลากหลายตามแต่ละภูมิภาค

อาหารที่ขึ้นชื่อของคนไทย คือ “น้ำพริกปลาชุก” พร้อมกับเครื่องเคียงที่จัดมาเป็นชุด โดยน้ำพริกถือเป็นเครื่องจิ้มสำหรับอาหารในแต่ละมื้อ หรือจะรับประทานกับข้าวเปล่าก็ได้ ในการเรียกชื่อน้ำพริกแต่ละชนิดจะเรียกตามส่วนประกอบหลักที่นำมาทำ ซึ่งอาจเป็นเนื้อสัตว์ พืชผัก เช่น น้ำพริกขิง น้ำพริกปลา น้ำพริกปลาร้า เป็นต้น

▲ จันโถก ภาชนะสำหรับวางสำหรับอาหารของชาวล้านนา

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ): หน้า 94 - 103.

▲ ผัดไทย

▲ บ้านทรงไทย ภูมิปัญญาที่สืบทอดจากรบรรพบุรุษ

ต้มยำ เป็นอาหารยอดนิยมที่ทำให้ชาวโลกได้รับรู้ถึงอาหารไทยในอันดับต้น ๆ มีรสเปรี้ยว เผ็ดนำ ผสมเค็ม และหวาน รับประทานกับข้าวสวยร้อน ๆ มีทั้งแบบต้มยำน้ำข้น และต้มยำน้ำใส โดยมีเครื่องต้มยำคือ ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด พริก ทำการปรุงรสด้วยมะนาว น้ำปลา น้ำพริกเผา หรืออาจจะเพิ่มเห็ดหรือเนื้อสัตว์ก็ได้ หากจะทำแบบน้ำข้นก็ใส่กะทิหรือนมสดเพิ่มตามสูตรต้มยำของร้านอาหารในปัจจุบัน

ผัดไทย อาหารชนิดนี้มีที่มาจากนโยบายสร้างรัฐนิยมสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ไม่ว่าจะซื้อหรือแม่แต่วัตถุดิบในการปรุงก็ล้วนแล้วแต่สื่อถึงเมืองไทย โดยจะใส่เส้นจันท์ผัดกับกุ้งแทนหมูที่ถูกมองว่าเป็นสัตว์ที่ชาวจีนชอบรับประทาน เดิมด้วยเต้าหู้เหลือง ปรุงรสอย่างไทย คือมีส้มมะขาม รับประทานกับถั่วงอก ถั่วงอก หัวปลี มะนาว ซึ่งรสชาติอาหารก็จะออกหวานมันเค็มครบรส

ส้มตำ เป็นอาหารยอดนิยมอีกอย่าง สันนิษฐานว่ามาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยนำพริกกระเทียม มะเขือเทศ มะละกอดิบขูดเป็นเส้น และปูเค็มหรือกุ้งแห้งมาตำรวมกัน แล้วปรุงรสให้เปรี้ยวเผ็ดเค็ม รับประทานกับข้าวเหนียวและผักสด ซึ่งส้มตำก็มีหลายแบบทั้งส้มตำไทย ส้มตำปู ส้มตำปลาร้า เป็นต้น

แกงมัสมั่น เป็นอาหารขึ้นชื่อของไทยอีกอย่าง โดยต้นตำรับเดิมมาจากอินเดีย เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๒ และมีการปรับสูตรโดยลดปริมาณเครื่องเทศลง

เพื่อให้ถูกปากชาวไทย ชาวไทยมุสลิมเรียกแกงชนิดนี้ว่า ซาละหมั่น ด้วยรสชาติซึ่งครบทั้ง ๓ รสหลัก ๆ คือ เปรี้ยว เค็ม และหวาน

บ้านเรือนที่อยู่อาศัย

ในอดีตที่อยู่อาศัยของคนไทยจะสร้างติดกับแม่น้ำ เป็นแบบ “บ้านทรงไทย” ที่สร้างด้วยภูมิปัญญาแบบไทย ๆ เช่น การเข้าไม้ การใช้ลูกสลักแทนตะปู การออกแบบหลังคาทรงสูง การยกพื้นให้ใต้ดินโล่งเพื่อระบายอากาศ ทำให้ผู้อยู่อาศัยรับลมได้ดีตลอดทั้งปี เหมาะกับภูมิอากาศของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง แต่ในปัจจุบันบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย มีการสร้างเป็นตึกแบบยุโรป รวมถึงการรับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมนานาชาติ ประกอบกับวัสดุก่อสร้างที่อำนวยความสะดวกในรูปแบบบ้านเป็นไปในทางที่ทันสมัยมากขึ้น เช่น คอนกรีต เหล็ก กระจก รวมไปถึงวัสดุอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับยุคสมัย ปัจจุบันเรือนไทยได้รับความนิยมลดน้อยลง เนื่องจากหาช่างได้ยาก และวัสดุไม่มีราคาสูง จึงได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาอนุรักษ์เรือนไทยไว้ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา

ศิลปะการแสดง การละเล่น

ศิลปะการแสดงของไทยมีความสวยงามอ่อนช้อย และมีเอกลักษณ์ อีกทั้งยังมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละภาค สำหรับทางด้านดนตรีจะมีทั้งที่เกิดจากชนชาติ

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 94 - 103.

ไทยเอง และที่ได้รับความนิยมจากต่างประเทศ เช่น จีน อินเดีย มอญ กัมพูชา โดยดนตรีไทยแต่ละภาคเป็นดนตรีพื้นบ้านที่ถ่ายทอดกันมาด้วยคำพูด ซึ่งเรียนรู้ผ่านการฟังมากกว่า การอ่าน และเป็นสิ่งที่พูดต่อกันมาแบบปากต่อปาก โดยไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นลักษณะการสืบทอดทางวัฒนธรรมของชาวบ้านตั้งแต่อดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ สืบต่อกันมา

สำหรับเครื่องดนตรีไทยนั้นสามารถแบ่งได้ตามประเภทการบรรเลง มี ๔ ประเภท ได้แก่ ดิด สี ตี เป่า และแบ่งตามภูมิภาคของประเทศเป็น ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ ในอดีตดนตรีไทยนิยมเล่นในการขับลำนำและร้องเล่น ต่อมาจึงมีการนำเอาเครื่องดนตรีจากต่างประเทศเข้ามาผสม ดนตรีไทยที่นิยมเล่นกันเป็นวงได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี เป็นต้น ดนตรีไทยเข้ามามีบทบาทในชีวิตคนไทย โดยใช้ประกอบในงานมงคล งานอวมงคล และอื่นๆ ในปัจจุบันดนตรีไทยไม่ค่อยเป็นที่แพร่หลายนัก เนื่องจากวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาแทนที่ การเล่นดนตรีสากลเป็นที่นิยมมากขึ้น ทำให้ดนตรีไทยได้รับความนิยมลดลง

ส่วนศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ไทยนั้น เป็นศิลปะการแสดงประกอบดนตรี เช่น ฟ้อน รำ ระบำ โขน ซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็มีชื่อเรียกและมีลีลาการแสดงที่แตกต่างกันไป โดยนาฏศิลป์ไทยได้รับอิทธิพลแบบแผนตามแนวคิดจากต่างชาติเข้ามาผสมผสาน เช่น วัฒนธรรมอินเดียที่เกี่ยวกับวรรณกรรมเทพเจ้าต่างๆ โดยผ่านเข้าสู่ประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ผ่านชนชาติชวาและกัมพูชา ก่อนที่จะนำมาปรับปรุงให้เป็นรูปแบบตามเอกลักษณ์ของไทย ถือเป็นอิทธิพลสำคัญต่อแบบแผนการแสดงนาฏศิลป์ไทยจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

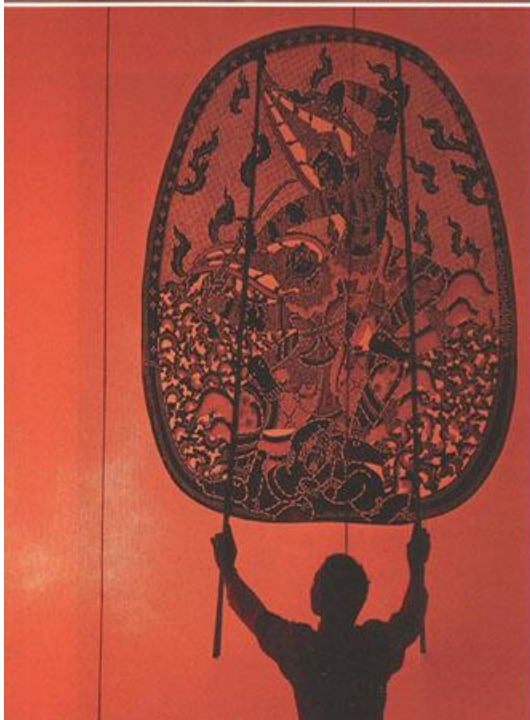
นาฏศิลป์ของไทยค้นพบได้จากหลักฐานทางโบราณคดีที่เก่าแก่ที่สุดคือหลักศิลาจารึกหลักที่ ๑ ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งได้อ้างถึง “ระบำ รำ และเต้น” และได้รับการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เนื่องจากเป็นยุคสมัยที่บ้านเมืองมีความสงบสุข จึงกลายเป็นยุคทองของนาฏศิลป์และละครราชสำนัก โดยศิลปะการแสดงของไทยจะประกอบด้วย ๓ หมวดใหญ่ คือ นาฏศิลป์ โขน และละคร นับได้ว่าโดดเด่นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

▼ การแสดงโขน ศิลปะชั้นสูงที่ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์หลายแขนง

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม.
52(พิเศษ) : หน้า 94 - 103.

◀ เครื่องดนตรีไทย ในภาพจิตรกรรมฝาผนัง วัดสุวรรณดารารามราชวรวิหาร จังหวัดอยุธยา

นาฏศิลป์ไทย สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ระดับ คือ นาฏศิลป์พื้นบ้านหรือนาฏศิลป์ท้องถิ่นกับนาฏศิลป์หลวงหรือนาฏศิลป์ชั้นสูง โดยนาฏศิลป์พื้นบ้านจะมีเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เช่น ทางภาคเหนือเรียกว่า **ฟ้อน** มีลักษณะอ่อนช้อย จังหวะการเคลื่อนไหวเชื่องช้าสง่างาม ส่วนระบำพื้นบ้านของทางภาคอีสานเรียกว่า **เซิ้ง** มีจังหวะเรียวทางภาคเหนือ มีการขยับแขนขาอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ส่วนระบำของทางภาคกลางจะมีความอ่อนช้อยในท่ารำและการเคลื่อนไหว เช่น รำศรีนวลหรือรำวง เป็นต้น

สำหรับระบำของทางภาคใต้ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียและศรีลังกา ด้วยจังหวะการรำรำที่รวดเร็ว มีการขยับแขนขาคล่องแคล่วว่องไว โดยการแสดงนาฏศิลป์หลวงก็พัฒนามาจากระบำพื้นบ้านนี้เอง โดยประยุกต์กับการคิดค้นท่ารำใหม่ ๆ ด้วยการดัดแปลงจากท่ารำรำของนาฏศิลป์อินเดีย นาฏศิลป์ชั้นสูงที่คนไทยเราค้นเคยกันเป็นอย่างดีก็คือ การแสดงโขน และละคร

โขน เป็นการแสดงยิ่งใหญ่ที่รวบรวมเอา นาฏยศาสตร์หลายประการเข้าไว้ด้วยกัน โดยผู้แสดงจะสวมหัวโขน ยกเว้นตัวละครที่เป็นมนุษย์หรือเทวดา ซึ่งผู้แสดงจะไม่ขยับหรือเจรจาด้วยตัวเอง แต่จะมีผู้ขยับหรือผู้พากย์บรรยายเรื่องและกล่าวเจรจาแทนตัวละครที่กำลังแสดงอยู่ โดยลักษณะการแสดงโขนมีหลายลักษณะ แตกต่างกันไปถึง ๕ ชนิด คือ โขนกลางแปลง โขนโรงนอกหรือโขนนั่งราว โขนโรงใน โขนหน้าจอ และโขนฉาก ซึ่งโขนนั้นมีความสง่างาม อลังการ และอ่อนช้อย เป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงที่มีการใช้เพลงต่างๆ ในการดำเนินเรื่องที่เป็นตัวของตัวเอง

โขนมีประวัติยาวนานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกได้ว่าเป็นจุดศูนย์รวมของศาสตร์และศิลป์หลากหลายแขนงเช่น วรรณกรรม วรรณศิลป์ นาฏศิลป์ คีตศิลป์ และทัศนศิลป์ ปัจจุบันสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีหน้าที่หลักในการสืบทอดการฝึกหัดโขน และกรมศิลปากร มีหน้าที่ในการจัดการแสดง

◀ หนึ่งใหญ่ ตัวหนึ่งจะใช้แผ่นหนังวัวลูเป็นรูปตัวละคร

แวววิกา ศรีบ้าน. “ราชอาณาจักรไทย ดินแดนแห่งรอยยิ้มและมิตรไมตรี” วัฒนธรรม. 52(พิเศษ): หน้า 94 - 103.

▲ การแสดงโนรา เป็นศิลปะการแสดงทางภาคใต้ของไทย

ละคร จะแบ่งออก ๓ หมวดใหญ่ ๆ คือ “ละครรำ” คือการแสดงละครร่วมกับการรำรำที่มีผู้ขับร้องหมู่หรือเดี่ยว มีการบรรยายเนื้อเรื่องประกอบ โดยผู้แสดงกล่าวเจรจาเป็นภาษาร้อยกรองอันไพเราะ ส่วน “ละครร้อง” เป็นละครที่ผู้แสดงร้องและเจรจาเป็นทำนอง มีลูกคู่ร้องรับและตีกรับให้จังหวะ ละครร้องของเดิมนั้นใช้ผู้หญิงแสดงเป็นพระเอก ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นละครแบบชายจริงหญิงแท้ ตัวละครร้องและเจรจาคำพูดของตน แต่บทบรรยายอารมณ์และกิริยาอาการต่าง ๆ ใช้ลูกคู่บรรยาย “ละครพูด” ก็จะเป็นการแสดงที่ผู้แสดงกล่าวเจรจาด้วยภาษาร้อยแก้วหรือร้อยกรอง รัชกาลที่ ๕ ทรงริเริ่มละครพูดขึ้นในตอนต้นรัชกาล ประมาณ พ.ศ. ๒๔๑๕

ถิ่นเหนือ ถิ่นใต้ และถิ่นอีสาน นอกจากนั้นในประเทศไทย ยังมีการใช้ภาษาของชนกลุ่มน้อย เช่น ภาษาจีนโดยเฉพาะ สำเนียงแต้จิ๋ว ภาษาลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งบางครั้งนิยามว่า “ภาษาลาวสำเนียงไทย” ภาษามลายู ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ เป็นต้น

ส่วนภาษาอังกฤษนั้นมีการสอนในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ในอดีตผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อยอยู่ แต่ปัจจุบันการเรียนการสอน ๒ ภาษาเป็นที่แพร่หลายในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทำให้คนไทยมีพัฒนาการในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น

 ภาษา

ประเทศไทยมี “ภาษาไทย” เป็นภาษาราชการ และเป็นภาษาหลักที่ใช้ติดต่อสื่อสาร เป็นภาษาพูดที่ใช้กันทั่วประเทศ โดยใช้อักษรไทยเป็นรูปแบบมาตรฐานในการเขียน ซึ่ง “พ่อขุนรามคำแหง” ทรงประดิษฐ์ขึ้นในสมัยสุโขทัย

นอกเหนือจากภาษาไทยกลางแล้ว ภาษาไทย สำเนียงอื่นก็มีใช้สื่อสารกันในแต่ละภูมิภาค เช่น ภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง
 AEC : Thai กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. บุญชัย ใจเย็น. กรุงเทพฯ : แสงดาว, ๒๕๕๕.
 ASEAN mini book. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๔.
 มาตรฐานอาเซียนมันเดอะ. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๓.
 มาลินี ตีตถวินิจ, ระบับและละครในเอเชีย. กรุงเทพฯ : มหิวิทย์วิทยาสังคมศาสตร์, ๒๕๕๓.